

Sygn. akt V ACa 690/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Iwona Wilk (spr.)
Sędziowie :	SA Barbara Kurzeja SA Jadwiga Galas
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W.

przeciwko (...) Spółce jawnej (...)Spółce jawnej w C.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 1 lipca 2013 r., sygn. akt XIII GC 70/13

1. oddala apelację;
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa 690/13

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością we W. wniosła o zobowiązanie pozwanej (...) Spółka Jawna (...)Spółki Jawnej w C. do usunięcia naruszających dobro osobiste powódki jej danych z należącej do pozwanej bazy dealerów samochodowych ze strony internetowej pod adresem (...), o zobowiązanie pozwanej do zapłaty kwoty 2.000 zł na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża, o zobowiązanie pozwanej do zapłaty kwoty 1.000 na rzecz powódki tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, a także o zasądzenie na rzecz powódki kosztów procesu – według norm przepisanych.

Uzasadniając pozew powódka wskazała, że prowadzi działalność gospodarczą, jest autoryzowanym dealerem pojazdów marki C.. Pozwana na prowadzonej przez siebie stronie internetowej pod adresem (...) umieściła dane powódki bez zgody i wiedzy powódki. Pismami z dnia 5 września 2012 r. i 18 października 2012 r. powódka wzywała pozwaną do usunięcia danych ze strony internetowej pozwanej, jednakże bezskutecznie. Pomimo, że dane dealerów samochodowych są jawne, to ich umieszczanie na stronie internetowej bez zgody i wiedzy powódki stanowi swoiste naruszenie dóbr osobistych, przy czym powódka przywołała przepisy art. 24 k.c. i 448 k.c. dla uzasadnienia prawnego swoich żądań, jak i wskazała, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powódki, w szczególności: dobrego imienia, wiarygodności, reputacji.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwana podniosła, że powództwo jest bezzasadne i zaprzecza, jakoby dopuściła się naruszenia dóbr osobistych powódki – dobrego imienia, wiarygodności i reputacji. Przyznała pozwana, że na prowadzonej stronie internetowej, pod adresem (...), zamieściła dane strony powodowej w postaci firmy i adresu prowadzonej działalności, które są jawne i zgodne ze stanem faktycznym.

Na rozprawie w dniu 17 czerwca 2013 r. powódka wskazała, że podstawą pozwu jest ochrona dobra osobistego strony powodowej w postaci prawa do nazwy i firmy powódki oraz niezakłóconego korzystania z tego prawa, prawo do wyłącznego decydowania o sposobie korzystania z nazwy i firmy powódki, natomiast wskazane naruszenia dobrego imienia powódki, wiarygodności i reputacji zostały wskazane nieco na wyrost.

Wyrokiem z 1 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 977 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że powódka, działająca pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i mająca siedzibę we W. pod adresem ul. (...), jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, Rejestru Przedsiębiorców pod numerem KRS: (...), zaś jej przedmiot działalności obejmuje między innymi sprzedaż samochodów osobowych i furgonetek, konserwację i naprawę pojazdów samochodowych, a jej współnikami są: M. K. (1), E. K. (1), M. K. (2), E. K. (2).

Powodowa spółka od 2003 roku, będąca spółką o charakterze rodzinnym, z uwagi na skład udziałowców, prowadzi autoryzowany salon pojazdów marki C. we W., a wcześniej prowadziła również mechanikę i posiadała w tym zakresie autoryzację innych producentów pojazdów.

Pozwana spółka prowadzi działalność między innymi w zakresie sprzedaży samochodów osobowych i furgonetek, konserwacji i naprawy pojazdów samochodowych, usług wspomagających usługi finansowe, w tym pośrednictwa w zakresie zakupu samochodów nowych.

Pozwana na prowadzonej przez siebie stronie internetowej o adresie (...), a w zasadzie na jednej z zakładek strony umieściła dane dotyczące firmy powódki i jej siedziby - (...) Sp. z o.o. (...) (...)-(...) W.", która to zakładka po otwarciu nosi tytuł „(...)”, wśród których wymienieni są również sprzedawcy samochodów marki C. z terenu całego kraju, z podziałem na województwa, co było okolicznością niekwestionowaną przez strony.

Stron nie łączyły żadne stosunki handlowe, powódka nie udzielała pozwanej pozwolenia na posługiwanie się jej firmą i adresem.

Wezwaniem z dnia 5 września 2012 r. powódka wezwała pozwaną do usunięcia danych powódki ze strony internetowej (...) wskazując, że dane powódki umieszczono bez jej wiedzy i zgody, przy braku jakiegokolwiek współpracy stron, od której to współpracy powódka się odżegnuje i nie życzy sobie kojarzenia z pozwaną, co do której powszechne są w internecie negatywne opinie klientów. Wskazała też powódka na naruszenie jej dóbr osobistych. Przedmiotowe wezwanie powódka ponowiła pismem z dnia 18 października 2012 r.

W odpowiedzi na wezwanie powódki, pozwana w piśmie z dnia 30 października 2012 r. wskazała, że żądanie powódki uznaje za nieuzasadnione i nie zostały naruszone dobra osobiste powódki. Strona internetowa prowadzona przez pozwaną ma charakter informacyjny, a zakładka zawierająca listę dealerów samochodów osobowych zawiera dane jawne i ogólnodostępne, którymi pozwana posługuje się wyłącznie informacyjnie i w żaden inny sposób z nich nie korzysta, ani ich nie eksploatuje.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy zważył, że strona powodowa powołując się na przedstawiony stan faktyczny wskazała na źródło jej uprawnień do żądań wskazanych w pozwie, leżące w przepisach o naruszeniu prawa do dobrego imienia, wiarygodności, reputacji, prawa do wyłącznego decydowania o sposobie korzystania z firmy i adresu powódki (art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 43 k.c.) i jak się wydaje, naruszenia jej prawa do firmy (art. 43¹⁰ k.c.).

Zgodnie z art. 43² § 1 k.c. przedsiębiorca działa pod firmą. W myśl art. 43³ § 1 i 2 k.c., firma przedsiębiorcy powinna się odróżniać dostatecznie od firm innych przedsiębiorców prowadzących działalność na tym samym rynku, jak i firma nie może wprowadzać w błąd, w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu działalności przedsiębiorcy, miejsca działalności, źródeł zaopatrzenia.

W ocenie Sądu, porównanie pełnych firm stron niniejszego postępowania prowadzi do wniosku, że firmy powódki i pozwanej w sposób zdecydowany odróżniają się w warstwie słownej i znaczeniowej. Pozwana nie działała w obrocie gospodarczym pod firmą powódki, nie podszywała się pod firmę powódki, jak i nie przejmowała klienteli powódki przy użyciu jej firmy.

Ustalony stan faktyczny nie dawał podstaw do przyjęcia, że firma pozwanej, nie odróżniała się dostatecznie od firmy powódki, czy też, żeby wprowadzała w błąd w rozumieniu art. 43³ § 1 i 2 k.c., w związku z czym brak jest podstaw do uwzględnienia powództwa w oparciu o zagrożenie, czy też naruszenia prawa powódki do firmy (art. 43¹⁰ k.c.).

Podkreślenia wymaga, że nazwa osoby prawnej jest odpowiednikiem nazwiska osoby fizycznej, które jest wymienione w art. 23 k.c. i chronione art. 24 k.c., przy czym ochrona dóbr osobistych osób prawnych obejmuje zasadniczo dobra związane z jej funkcjonowaniem w obszarze prowadzonej działalności i ma charakter obiektywny, z uwagi na prawną konstrukcję osoby prawnej.

Przyjmuje się, że przepis art. 43¹⁰ k.c. nie wyłącza prawa do ochrony firmy (nazwy) osoby prawnej na podstawie art. 24 k.c. w zw. z art. 43 k.c.

Również zaznaczyć należy, że katalog dóbr osobistych prawnie chronionych, wskazanych w art. 23 k.c. nie jest katalogiem zamkniętym i odnieść to należy również do dóbr osobistych osób prawnych, wśród których wskazywane są takie dobra, jak dobre imię osoby prawnej, w tym reputacja, wiarygodność, nietykalność pomieszczeń osób prawnych, tajemnica korespondencji.

Powódka wskazała, że używanie jej danych - firm i adresu siedziby na stronie internetowej pozwanej, narusza jej dobra osobiste w postaci dobrego imienia, wiarygodności, reputacji, jednakże samego naruszenia wskazanych przez siebie dóbr osobistych nie wykazała w żaden sposób, co więcej nie wynika z dokonanych ustaleń faktycznych, opartych o zaferowany przez strony materiał dowodowy, aby do naruszenia przedmiotowych dóbr osobistych doszło, nie wykazała, a nawet nie wskazała powódka w jakim aspekcie wskazane dobra osobiste, czy też odmiany dobra osobistego w postaci dobrego imienia, zostały naruszone w związku z podaniem firmy i adresu powódki na stronie internetowej pozwanej.

Kolejnym dobrem osobistym wskazanym przez powódkę, jakkolwiek niezbyt precyzyjnie, a naruszonym w ocenie powódki przez pozwaną było prawo do wyłącznego decydowania o sposobie korzystania z nazwy powódki – prawo do dysponowania swoją nazwą. Jak już wskazano katalog dóbr osobistych osób fizycznych i prawnych nie jest zamknięty,

w związku z czym wymagało rozważenia, czy wskazywane przez powódkę dobro osobiste w ogóle przysługuje osobie prawnej, a jeżeli tak, czy doszło do naruszenia tegoż dobra, a w dalszej kolejności, czy naruszenie było bezprawne.

Wskazać należy, że o ile prawo do własnych danych osobowych, stanowiących formę prawa do prywatności, gdyż w tym aspekcie należałoby, zdaniem Sądu, rozważać przywołane przez powódkę dobro osobiste, może przysługiwać osobom fizycznym, o tyle w przypadku osób prawnych istnienie tego rodzaju prawa jest poddawane w wątpliwość (por. w: System Prawa Prywatnego, Tom 1, Prawo cywilne - część ogólna pod redakcją Marka Safjana, Wydawnictwo C.H. Beck Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa 2007, s. 1142-1147). Zauważyć też należy, że o ile w przypadku osób fizycznych dane osobowe są chronione przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (art. 51) oraz ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926 ze zm.), to w przypadku osób prawnych ustawodawca nie zdecydował się na podobną ochronę danych jawnych osób prawnych, w tym firmy i adresu siedziby. Wskazać należy, że w przypadku osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą muszą one się godzić na ujawnienie swoich danych (firmy i adresu) innym podmiotom życia gospodarczego, podmiotom funkcjonującym na rynku, które też mają pełne prawo do uzyskania tych informacji, jak i - zdaniem Sądu - przekazywania ich innym uczestnikom rynku - kontrahentom, klientom w celach informacyjnych.

Zdaniem Sądu dobro osobiste wskazywane przez powódkę (prawo do wyłącznego decydowania o sposobie korzystania z nazwy powódki (prawo do dysponowania swoją nazwą) nie istnieje, a skoro tak, to nie mogło dojść do jego naruszenia przez pozwaną i powództwo oparte o tę podstawę również podlegało oddaleniu.

Nawet, gdyby przyjąć, że przedmiotowe dobro osobiste istnieje, choć zakres prawa do swoich „danych osobowych” przez osobę prawną musiałby być zawężony i sprecyzowany, z uwagi na powszechną jawność tych danych dla innych podmiotów, to uznać należałoby, że jego naruszenie przez pozwaną nie było bezprawne, gdyż dane umieszczone na stronie internetowej pozwanej były prawdziwe co do firmy powódki, jej adresu i prowadzenia przez powódkę autoryzowanego salonu sprzedaży pojazdów marki C..

Marginalnie wskazać należy, że powódka nie wykazała również w toku postępowania, aby pozwana cieszyła się złą sławą, niską wiarygodnością, czy też, aby wykorzystywała renomę powódki do budowania własnej wiarygodności i renomy. Nie znalazł też Sąd podstaw do stosowania w niniejszej sprawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz. U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.), przy czym w tym zakresie powódka nie przytaczała okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie pozwu; z pozwu wynikało wyraźnie, że strona powodowa wywodzi roszczenia z naruszenia jej dóbr osobistych.

Uwzględniając wyżej ustalony stan faktyczny oraz wskazane przepisy prawa i naprowadzone okoliczności prawne Sąd oddalił powództwo w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżyła w całości apelacją powódka, która zarzucając naruszenie prawa materialnego poprzez bezzasadne przyjęcie, że powodowi nie przysługuje dobro osobiste w postaci prawa do wyłącznego dysponowania swoją nazwą i firmą, w tym prawo do wyłącznego decydowania o sposobie korzystania z tej nazwy i firmy, wniosła o jego zmianę przez uwzględnienie powództwa zgodnie z żądaniem zawartym w pozwie oraz o zasądzenie na rzecz powódki kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela i uznaje za swoje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji jako, że ustalenia te znajdują oparcie w treści zebranych dowodów, które to dowody Sąd ten ocenił w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Tym bardziej, iż okoliczności sprawy pozostają między stronami bezsporne i nie są także kwestionowane w apelacji.

W pierwszym rzędzie zauważyć trzeba, iż w każdym przypadku, bez względu na to, czy stroną ubiegającą się na drodze sądowej o ochronę dóbr osobistych jest osoba fizyczna, czy też osoba prawna ocena tego, czy pewne zdarzenie lub wypowiedź stanowią naruszenie jakiegokolwiek dobra osobistego, chronionego na podstawie art. 23 k.c., dokonana być musi w świetle konkretnego stanu faktycznego przy zastosowaniu kryteriów obiektywnych, bowiem w każdym przypadku naruszenie dóbr osobistych ująć trzeba w kategoriach zobiektywizowanych, ponieważ potrzeba ich ochrony zachodzi na wypadek naruszenia obiektywnych, chronionych prawem stanów rzeczy. Nie jest tu zatem wystarczające odniesienie się do kryteriów subiektywnych, wynikających z indywidualnej subiektywnej wrażliwości i oceny zachowania stanowiącego podstawę faktyczną żądania ochrony dóbr osobistych.

Wbrew zarzutom apelacji to na powódce, zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar udowodnienia tego, że swym bezprawnym działaniem pozwana istotnie naruszyła jej dobra osobiste i jakie. Bowiem art. 24 § 1 k.c. stwarza domniemanie działania sprawcy naruszenia dobra osobistego w sposób bezprawny, jednakże na tym, którego dobro zostało naruszone ciąży obowiązek wykazania, że zachowanie określonej osoby naruszyło jej skonkretyzowane dobro osobiste. Rzeczą zaś Sądu jest ocena tego, czy wskazane dobro osobiste jest tym, które podlega ochronie na podstawie art. 23 k.c. i czy zachowanie naruszydca było bezprawne, rodzące jego odpowiedzialność zgodnie z art. 24 k.c. Przy czym strona pozwana może bronić się poprzez wykazywanie tego, iż jej zachowanie nie było bezprawne.

Ostatecznie powódka, jako swoje chronione dobro osobiste, wskazała prawo przedsiębiorcy, będącego osobą prawną, do wyłącznego korzystania i dysponowania swoją nazwą.

Zgodzić należy się z Sądem I instancji, iż tak sformułowane dobro zaliczyć trzeba do ogólniejszej kategorii dobra osobistego określanego jako prawo do prywatności.

Nie ulega wątpliwości, iż kwestia odniesienia tak rozumianego dobra osobistego do osób prawnych, w szczególności zaś przedsiębiorców, pozostaje kwestią sporną i budzącą wątpliwości.

Sąd I instancji przychylił się do tych poglądów, według których osobie prawnej (przedsiębiorcy) nie da się przypisać dobra osobistego w postaci prawa do prywatności. Takie stanowisko jest usprawiedliwione przy takim zdefiniowaniu prywatności, które nawiązuje do intymności człowieka i prowadzi do wniosku, że przedmiotem ochrony są takie potrzeby człowieka, które w istocie nie posiadają swojego odpowiednika w sferze funkcjonowania osoby prawnej. Potwierdzeniem tego poglądu jest to, iż w przypadku osób prawnych, zwłaszcza przedsiębiorców, istnieje szeroki zakres informacji dostępnych powszechnie na podstawie obowiązujących przepisów. Ten szeroki zakres jawnych informacji wynikający także z obowiązku przedsiębiorcy ujawniania i upubliczniania informacji w publicznych rejestrach przedsiębiorców podyktowany jest zasadą bezpieczeństwa obrotu gospodarczego oraz interesem publicznym, w tym także ochroną konsumentów. Stąd też potrzeba rozciągnięcia ochrony danych osobowych, postrzegana w kategoriach dobra osobistego – prawa do prywatności, na osoby prawne (przedsiębiorców) nie występuje. To zaś oznacza, iż przedsiębiorca musi liczyć się z tym, że uczestnictwo w obrocie gospodarczym prowadzić może do nawet daleko idącej ingerencji w prawo do wyłącznego dysponowania danymi na własny temat. Do takich należy zatem niewątpliwie informacja obejmująca nazwę (firmę) przedsiębiorcy i przedmiot prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, a tylko takie dane ujawniła pozwana na swojej stronie internetowej.

Powyższe argumenty przemawiają przeciwko przyjęciu do kategorii dóbr osobistych osoby prawnej, chronionych na podstawie art. 23 i 24 k.c. prawa do prywatności, przynajmniej wtedy, gdy odnosi się owe prawo do wyłącznego dysponowania danymi na własny temat.

Jeśliby nawet przyznać osobie prawnej ochronę obejmującą dobro osobiste w postaci prawa do prywatności to zauważyć trzeba, iż najogólniej rzecz ujmując prawo takie należałoby rozumieć szeroko jako możliwość funkcjonowania przy jak najmniejszej ingerencji z zewnątrz. Co uściślić można także jako prawo każdego (także osoby prawnej) do decydowania kiedy, jak i w jakim zakresie informacje odnoszące się do niej zostaną ujawnione innym.

W takim razie o naruszeniu dobra osobistego można by mówić wtedy, gdy ujawnione informacje zakłócają możliwość swobodnej działalności przedsiębiorcy i naruszają jej interesy. Nawet jednak przy takim zdefiniowaniu katalogu dóbr osobistych przysługujących osobie prawnej, będącej także przedsiębiorcą, w zachowaniu pozwanej nie sposób dopatrzeć się naruszenia dóbr osobistych powódki, gdy ujawnienie jej danych dotyczy wyłącznie tych, które są jawne i powszechnie dostępne, a nadto ustalone w sposób niekwestionowany, okoliczności sprawy nie wskazują na to, by ujawnienie przez pozwaną danych powódki (nazwa i przedmiot działalności) w jakikolwiek sposób ograniczyły jej swobodę w tejże działalności gospodarczej, bądź naruszyły jej interesy. Tym bardziej, iż brak zgody osoby prawnej na ujawnienie jej danych sam w sobie nie przesądza jeszcze o bezprawności zachowania osoby danej te ujawniające, gdy w przypadku nazwy i przedmiotu działalności przedsiębiorcy istnieje uzasadniony, ważny interes społeczny jakim jest pewność obrotu, czy też ochrona konsumentów sprowadzająca się do prawa uzyskania informacji o podmiotach działających w określonym sektorze rynku. Zwłaszcza, tak jak w tej sprawie, gdy jedynym ujawnionym i ustalonym przez Sąd I instancji celem działania pozwanej był cel informacyjny.

Rozważania apelacji dotyczące możliwych skutków i interesu powódki naruszonych zachowaniem pozwanej nie mogą odnieść zamierzonego skutku, gdy pozostają one bez związku z niekwestionowanymi ustaleniami Sądu I instancji i nie znajdują umocowania w okolicznościach sprawy, które stanowiły podstawę rozstrzygnięcia przez Sądy obu instancji, a w szczególności tego przyjęcia, iż w tych okolicznościach nie znajdują zastosowania sankcje wynikające z unormowania art. 24 k.c. w zw. z art. 23 k.c., a w konsekwencji także art. 448 k.c.

Z tych przyczyn apelacja jako nieuzasadniona podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 3 i § 10 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

(...)